

Yağışdan sonra Göyqurşağı çıktı. Avtobus Dunay çayının yanından keçib Vyanaya yaxınlaşdı. Avtobusdaki televizorda Qabzburqlar ailisi barədə film göstərilirdi. Sisi-nüfuzlu kralısha rolunda Romi Şnayder çıxış edirdi. Ancaq Əli artıq filmə baxmurdı. Bayaq avtobusda onnan paralel oturacaqdə yıldızlı qız Bratislava yaxınlığında rəfiqəsilə avtobusdan yerə endi. Əzəz Əliyiə baxdı. Əlinin urşını göyqurşağı bürüdü. Qız Romi Şnayderə oxşayırdu. Qızın avtobusdan düşməyi Əlini çox pərt elədi. "Kaş adını soruşaydım. Harada yaşamışı, harada oxumağı oyrənərdim. Balkı elə bizim Budapest universitetində oxuyur?" beynindən keçirdi Əli. Avtobus Qabsburqlar sarayının yanında dayandı. Əli burada nümayiş olunan, daha doğrusu daimi ekspozisiyada olan El Qreko və Qoyanın əsərlərinə baxmaq üçün gəlmədi.

Lakin muzeydə eksponaylara baxandan da, sonralar Vyananın baş meydanında Klinton eserlerine baxanda da o qızı düşündürdü. Gördüyü bütün qızlarda onun üz çizgilerini axtarırdı. "Göresen birde görəcəm Romi Şnayderə oxşayan qızı?" Əli birde bir aydan sonra Krakov yaxınlığında Osvensim ölüm düşərgəsində gördü onu. Buraya gelən yüzlerin, minlərlə insan

üç oğlu bir anda yox oldular. Atası İsmayıllımlı bir gecəde saçları ağladıqpaq oldu. Onda İsmayıllı mülliətin oğlanlarını götürüb Ağdam hospitalində olan yaralılara yardım aparmışdı. Düşümüşdü ki, oğlanlar darda qalanalar kömək eləməyi öyrənərsin. Bu gün sabah kişi olacaqlar. Ancaq uşaqların qismətində kişi olmaq yoxymuş. Onlar həmşəlikləşmişlər.

Nusaba Əsəd Məmmədli

dan gelmə ləl idi. Ancaq irəlida nə olacaqsa canından, qanından olanların başına gelenləri qabaqcılardan gərərdi. O, dözləməz ezzab, məşeq-qat içinde yaşayırı. Gəncəyə yola düşmənindən qabaq Seyid Hüseyin ulularının uyuduğu Ərdəbilədəki Şeyx Səfi türbəsinə getdi, azıllarını ziyarət edib, atını yəhərlədi. Gəncəyə yola döyüdü. O, bilirdi ki, oğlu Xəlil bir de Ərdəbilə qayitmayacaq. Oğul qız atası olacaq. Lakin heç Gəncəyə qayitmayacaq-Qarayazıda öldürüləcək. Gəncəyə canəzəsi getiriləcək. Illər sonra onun qurdüğü yurd-yuva dağlılaqcaq, tikidiyi məscid üçurulacaq. Uşaqları, nəvələri pəren-pəren olacaq, onların biri Qarabağda yaşayacaq və bir gündə üç oğlunu düşmən öldürəcəq. Mavi gözlü balaca qızçıraq seyidə yaxınlaşanda seyid onu gücəmədi. Uşaqın anası-Xəlilin yoldaşı ona çay getirəndə Seyid Hüseyin qarşısında döyüñin en bədbəxt qadınıñ gördü. Bir az sonra onun, sabah toyu qabaqcıl oğluna atılan qızlılar balasını yere serəcəkdi. Seyid Hüseyin biixtiyār sağ elinin üç barmağını qatlayıb, iki barmağını qıçqahına qoydu -ppux-pupux. Onun gözlərindən bildir-bildir yaş axmağa başladı. Gəlinin bütün vicedunu üzütmə tutdu. O, son beşiyi olan

versitetində ouyur, sosiologianı öyrənir. -Bəs man seni niya görmürdüm? -sorusu Əli

-Mən seni bir dəfə uzaqdan görmüşüm.

Mənə Bratislavadan olan rəfiqəm Mariya deməndi ki, sen de Qafqazdanın.

Onda siz Vyanaya gedəndə, men rəfiqəm onlara-Bratislavaya gedirdim. Biz her heftə sonu harasa gedirik.

Sonra aralığa sükü töküdü. Varşavadan qatarдан düşəndən sonra, avtobusla Budapeşte yola düşdülər. Məlum oldu ki, Aida Əliyinə bir kampusda qalır. Hər ikisi üçün xəşbəxtliyin zirvəsi idi. Əli qoymadı Aida xiyabanın çağında olan bina-dakı otağına getsin. O da Əliyle razılaşdı. Əli yaşadığı otağı getdi. Hər ikisinin gəlini sanki qöyqurşaq çulgılmışdır. Otaqda Əli gəhər birşər. Səyuducudan kolbasa, pendir çıxardı. Aida onları doğrayıb boş-qablaşra düzəndi. Əli dündən aldığı kruasanları, cörayı, meyvəni masanın üstüne qoydu. Sonra Əli çaxır açdı. Hər ikisi ele bir keçmişini unutular gələcəyi fikirləşmək istəmədilər. Faqət Əli da, Aida da bir birləşdirici kim olduğunu duydular. Ancaq Qafqazdanın demək onları üçün daha rahat idi. Hə ikisinin 20 yaş var idi. Macar şərabı çox dadlı idi. Hər ikisinin başı dumlanmışdır. Onlar keçmişin üzerinde sanki üzün nardən qoyub şəməye çatmışdır. Gecə Aida Əlinin yanına qaldı. Bir ilən sonra onların bir oğlu oldu. Əli atasının adını verdi balasına-İsmayıllı. Əli atasına evlenməyini dedi. Sonra oğlu İsmayıllı doğuldugunu bildirdi.

-Minim ele nevem yoxdu! Ermeni südə emən xort menim nevəm ola bilmez.

-Dədə, qadan alım alım demə, o menim balamı. İsmayıllı mülliətin telefonu söndürdü. 2013-cü ilindi. Artıq aparcı Macar şirkətlərinin birinə çalışan Əli hər il məzuniyyət götürüb Gəncəyə atasının yanına gelirdi. On gün doğma yurduda qalıb qayıldı. Budapeşte-Aidana və İsmayıllıyanına. Düz 7 il bu cür davam etdi. Hər gələndə atasına, atasının qulluq edən qızı Rosa Zoya, onun ari Təle, oğlu Vüqar, dostu Fərəddinə hədiyyələr alırdı.

Atasının başdan ayaq geyindirdi. Atası da memmənyiyyət oğlu adıq-pal-paltan, ayaqqabılı geyinirdi, ancaq ondan heç vaxt ne onun avadını ne uşağı soruşturmdu. Soruşa da eyni sözü eşidəydi Əlidən. Bu sözleri o dostu Fərəddinə deyirdi.

-Budapeştdədillər. İsmayıllı bağıcaya gedir Azərbaycan dilində gözəl danışır. Artıq üç dilde-Azərbaycan, Macar, İngilis dillerində serbest yazışır oxuyur. Aida isə universitedə dərs deyir. Onun heç kəsi yoxdur-mənən, İsmayıllıdan başqa. Väll-deynərləri uşaqdan itirib. Onu böyükən nənesi Aida universitə qəbul olunan il olub.

Əli atasını Hacıkəndə, Qöy-Göle, Xaçbulğalı apardı. Gəncəde birləikdə atasının qəbrini ziyarət edildi. Anası təcəssümələndə qəbrinə qara Roza ona qulluq edirdi. Əli onda ona Qaya Yoza deyirdi. Yuxsulquşdan gözleri şışmiş atası Əlinin tələffüzü dəzəltməye çalışırdı.

(ardı galan sayımızda)

Üfűqə doğru

(Hekayə)

içində Əli o qızı tanıdı. Burda nümayiş olunan uşaq ayaqqabılara, oyunçalarına baxmaq çox ağır idi. O qız rəngi avazımız halda havaya çıktı. O başını divara səykeylə sessiz-sessiz ağılaryırdı.

- Sene çox pisdir?-ingiliscə soruştı Əli.

- Çox pis...

- Səni avtobusa aparım?

Qız başıyla təsdiqlədi.

Əli onu sənki illərə tanmış kimi, yüngüləcə qucaqladı, sonra qoluna girdi. Birlikdə avtobusa çıxdılar. San demə her ikisi eyni universitet avtobusuya gəliblər. Aşterlise. "Demək o mənən bir ali məktəb-də-mərkəzi Avropa universitetində oxuyur."

- Sənin adın nedir?

- Aida.

- Hərdansan?

- Qafqazdan.

Əli onun yanında eyleşdi. Artıq sual verməye qordu. Qorxdu ki eşitmək işe-madılı cavabı ehtisət, qelbindeki qöyqurşaqı qeyb olacaq. Hətta Osvensimden sonra da qelbində işq var idi. Bu işqi herden zulmət örtürdü-Atasının Xocalıyalı başlı-xatirələrini, anasının Əte tezil aqandaş-ıLK utmasından olmasına yadına salan-da. Atası söyleyirdi ki, ermənilərin atdıqları qrad məməni onların maşınına düşdü ve

meni atdıqları qrad qardaşlarının heyatına son qoydu. Onda Əli hələ doğulmamışdı. Bir neçə ay sonra artıq Gəncəde doğulan Əlini atası qucağına alb görə baxdı; Yalvarram Allahım bunu elimdən alma Uzun ömürli, xoşbəxt eber. Bir anlıq İsmayıllı mülliimin gözlerinin gənəsindən ələ basıbı seyid Hüseyin geldi. İsmayıllı mülliimin onu gormemişdi. Hərən heyatın oxox həlliəci meqamlarında ulu basını onu yuxusuna girdirdi.

Axırıcı dəfa Seyid Hüseyin Səfəvi Gəncəye 100 il bundan qabaq gelmişdi. Ondan qabaq Qarayazıda ermənilərin öldürdürüyü oğlu Xəlilin definə gelmişdi. İndi isə böyük nevəsi Əlinin toyu xəberini cətdirmişdər ona. Ancaq o bilirdi ki, Gəncəde toy olmayıcaq, Əlini toydan bir gün qabaq kəhrizin başına çəkiliyə cəxirəcəqlər və orada ona iki qülə atacaqlar-birini ureyinə, birini başına. Qatlı törəndən oğlan da Əlinin nişanlısını sevirdi. Ancaq qız üzərinə Əliyə vermişdi.

Seyid Hüseyin atdan düşəndə hamı onun qabağınə girdi. Heyətə cöngələr, yonular kesildi. Ancaq Seyid Hüseyin qan içində yera yixilan Əlini-Necəfəli Əşrefi filətir qəməlli nevəsinin göründü. Elaci olsayı onun yerinə özü öldər. Ancaq hökm Allahın hökmü idi. O heç vaxt deyilsəm. Seyid Hüseyin danişə bilmirdi, ana-

meni atlığı qrad qardaşlarının heyatına son qoydu. Onda Əli hələ doğulmamışdı. Bir neçə ay sonra artıq Gəncəde doğulan Əlini atası qucağına alb görə baxdı; Yalvarram Allahım bunu elimdən alma Uzun ömürli, xoşbəxt eber. Bir anlıq İsmayıllı mülliimin gözlerinin gənəsindən ələ basıbı seyid Hüseyin geldi. İsmayıllı mülliimin onu gormemişdi. Hərən heyatın oxox həlliəci meqamlarında ulu basını onu yuxusuna girdirdi.

Axırıcı dəfa Seyid Hüseyin Səfəvi Gəncəye 100 il bundan qabaq gelmişdi. Ondan qabaq Qarayazıda ermənilərin öldürdürüyü oğlu Xəlilin definə gelmişdi. İndi isə böyük nevəsi Əlinin toyu xəberini cətdirmişdər ona. Ancaq o bilirdi ki, Gəncəde toy olmayıcaq, Əlini toydan bir gün qabaq kəhrizin başına çəkiliyə cəxirəcəqlər və orada ona iki qülə atacaqlar-birini ureyinə, birini başına. Qatlı törəndən oğlan da Əlinin nişanlısını sevirdi. Ancaq qız üzərinə Əliyə vermişdi.

Seyid Hüseyin atdan düşəndə hamı onun qabağınə girdi. Heyətə cöngələr, yonular kesildi. Ancaq Seyid Hüseyin qan içində yera yixilan Əlini-Necəfəli Əşrefi filətir qəməlli nevəsinin göründü. Elaci olsayı onun yerinə özü öldər. Ancaq hökm Allahın hökmü idi. O heç vaxt deyilsəm. Seyid Hüseyin danişə bilmirdi, ana-

meni atlığı qrad qardaşlarının heyatına son qoydu. Onda Əli hələ doğulmamışdı. Bir neçə ay sonra artıq Gəncəde doğulan Əlini atası qucağına alb görə baxdı; Yalvarram Allahım bunu elimdən alma Uzun ömürli, xoşbəxt eber. Bir anlıq İsmayıllı mülliimin gözlerinin gənəsindən ələ basıbı seyid Hüseyin geldi. İsmayıllı mülliimin onu gormemişdi. Hərən heyatın oxox həlliəci meqamlarında ulu basını onu yuxusuna girdirdi.

Atası Əlini-Hacıkəndə, Qöy-Göle, Xaçbulğalı apardı. Gəncəde birləikdə atasının qəbrini ziyarət edildi. Anası təcəssümələndə qəbrinə qara Roza ona qulluq edirdi. Əli onda ona Qaya Yoza deyirdi. Yuxsulquşdan gözleri şışmiş atası Əlinin tələffüzü dəzəltməye çalışırdı.